

Asia: VN/16344/2020

Lausuntopyyntö lakiluonnoksesta luottotietolain muuttamiseksi maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Perintätoimistöjen Liitto ry:n (SPL) lausunto luottotietolain muuttamista koskevasta lakiluonnoksesta

SPL toteaa, että se on jo esittänyt näkemyksensä oikeusministeriölle arviomuistion lausuntokierroksella.

Maksuhäiriömerkinnästä koituu nykyisin seurauksia vielä silloinkin, kun merkinnän aiheuttanut saatava on maksettu. Sen vuoksi säilytysaikojen lyhentäminen voisi auttaa tiettyä joukkoa ja olla siten tältä osin kannatettava muutos. Maksuhäiriömerkintöjen muutos tulisi kuitenkin ajoittaa samaan ajankohtaan, jolloin positiivinen luottotietorekisteri tulee käyttöön.

Jos muutos tulee kuitenkin tehtäväksi jo tässä vaiheessa, SPL katsoo, että ehdotettu 1 kuukauden aika suorituksesta on liian lyhyt. SPL katsoo, että 1 vuoden poistamisaikaa voitaisiin pitää tavoitteisiin nähden oikeampana ottaen huomioon lakiluonnoksessa esiin tuodut lyhentämisestä koituvat haitat.

Luottoriskin kannalta on yleensä sekä luotonantajan että luotonhakijan etu, että tietoa on mahdollisimman paljon saatavissa. Tällöin luottokelpoisuuden arviointi voidaan tehdä luotettavasti ja vastuullisesti eikä luotonhakija ylivelkaannu ja joudu maksuvaikeuksiin. Sen vuoksi positiivinen luottotietorekisteri tulisi olla käytössä siinä vaiheessa kun maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja mahdollisesti lyhennetään. Positiivinen luottotietorekisteri tulisi tällöin olla käytettävissä luottotietolain 4 luvun 19 §:n mukaisesti eli luoton myöntämisen lisäksi mm. luoton valvontaan, perinnän suunnitteluun ja huoneenvuokrasopimuksen tekemistä varten.

Kattavat ja ajantasaiset luottotiedot ovat kokonaisarvioinnissa tarpeen asianmukaisen ja vastuullisen perinnän suunnittelun kannalta. On kaikkien osapuolien etu, että perintää kohdennetaan erityisesti sellaisiin henkilöihin, joiden maksukyky mahdollistaa perinnässä olevan velan maksamisen. Jottei käytettävissä olevan tiedon määrä vähene perinnän suunnittelussa ja toteutuksessa, tulisi maksuhäiriömerkintöjen muutos ajoittaa samaan ajankohtaan, jolloin positiivinen luottotietorekisteri tulee käyttöön ja tämän rekisterin käyttö tulisi olla mahdollista myös perinnän suunnittelussa. Tiedon väheneminen voi muun muassa johtaa oikeudellisen perinnän lisääntymiseen ja sitä kautta käräjäoikeuksille aiheutuu lisää työtä.

SPL haluaa korostaa, että arviomuistiossa olennaisimmalta tiedolta vaikutti se, että Suomen Asiakastieto Oy:ltä saadun tiedon mukaan henkilöillä, joilla on yksi maksuhäiriömerkintä ja jotka ovat maksaneet maksuhäiriömerkintään johtaneen saatavan, on 18-kertainen riski (16,6 / 0,9) saada uusi merkintä seuraavan 12 kuukauden aikana verrattuna niihin henkilöihin, joilla ei ole lainkaan maksuhäiriömerkintöjä (arviomuistion sivu 8, kappale 4). Niille henkilöille, joilla on useita maksuhäiriömerkintöjä ja jotka ovat maksaneet kaikki merkintöihin johtaneet saatavansa, vastaava riski on 13-kertainen (11,6 / 0,9). Tämän tiedon valossa vaikuttaa siltä, että säilytysaikojen lyhentäminen tulee lisäämään ylivelkaantumista.

Lakiluonnoksen perusteluissa on tuotu esiin, että maksuhäiriömerkinnän nykyistä nopeamman poistumisen riskinä voi olla se, että joissakin tapauksissa se voi kannustaa maksamaan velkaa varoja lähipiiriltä lainaamalla esim. asunnonhakutilanteessa. SPL haluaakin tuoda esiin, että nyt suunniteltu hyvin lyhyt poistamisaika voi aiheuttaa erilaista "varjotoimintaa" ja järjestelmän väärinkäyttöä. Tämä voi saattaa osan velallisista entistä tukalampaan tilanteeseen. Samoin se voi jättää velallisen todellisen tilanteen hetkittäin pimentoon ja aiheuttaa huomattavaa harmia erityisesti pienvelkojille.

Säilytysaikojen lyhentämisellä pyritään helpottamaan niiden henkilöiden asemaa, joiden merkintä poistuisi heti velan tultua suoritetuksi. Toisaalta voidaan kysyä, onko aina parempi tieto, että rekisterissä näkyisi vain ne merkinnät, jotka ovat maksamatta. Tilanteessa, jossa kuluttajalla on useita maksuhäiriömerkintöjä ja vain jotkut velat tulevat pois maksettua, nykyinen ref-merkintöihin perustuva malli voisi jopa antaa paremman kuvan kuluttajan maksukäyttäytymisestä. Kuluttajien kannalta voisikin olla parempi, että maksamisen tietoa tulisi hyödyntää luotonannossa entistä enemmän.

Maksuhäiriömerkinnän poistaminen rekisteristä edellyttää myös maksuhäiriöasiaan liittyvien korkojen ja kulujen suorittamista eikä pelkkä pääoman suoritus riitä maksuhäiriömerkinnän poistoon. Tästä olisi syytä olla maininta lain perusteluissa.

Lakiluonnoksessa on nyt myös ehdotus siitä, että yritystenkin osalta maksuhäiriömerkinnät poistuisivat 1 kuukauden kuluttua suorituksesta. Tämä tarkoittaisi myös trattaa liittyviä maksuhäiriömerkintöjä. SPL kummeksuu lakiluonnoksen perusteluja tältä osin. Suomen lainsäädäntö

on tähän asti perustunut yritysten ja kuluttajien osalta täysin erilaiseen sääntelyyn. Myös kuluttajien ja markkinaehtoisesti toimivien yritysten oikeussuojan tarve on erilainen. Viime aikoina tehdyt tai suunnitellut pienetkin muutokset yrityksiin liittyen voivat yhdessä vaikuttaa merkittävästi luottoyhteiskunnan toimivuuteen. Ilman riittävää vaikutusten arviointia niillä voi olla arvaamattomia vaikutuksia kokonaisuuteen. Lakiluonnoksesta ei saa riittävää tietoa, jotta SPL voisi muodostaa yritysten osalta kannanottonsa asiaan.

Karskela Maija
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry